

ศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทใหญ่บ้านผาบ่อง
 ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
 ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านผาบ่อง

ความเป็นมา

ศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทใหญ่บ้านผาบ่อง ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านผาบ่อง จัดตั้งขึ้นเมื่อ พุทธศักราช ๒๕๕๙ เพื่อน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนบ้านผาบ่อง โดยเน้นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกันในชุมชน อีกทั้งเพื่อเป็นศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้และขยายผล ทั้งที่เป็นความรู้หลักสากลทั่วไปและองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ให้กับราษฎรในและนอกชุมชนที่มีความสนใจ

สถานที่ตั้งพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ / พื้นที่ดำเนินกิจกรรม

บ้านเลขที่ ๑๒/๓ บ้านผาบ่อง หมู่ที่ ๑ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน รหัสไปรษณีย์ ๕๘๐๐๐

สถานที่อื่นในชุมชนที่ใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรม : กาดซอกจำบ้านผาบ่อง , บ่อน้ำร้อนบ้านผาบ่อง , จุดชมวิwb้านผาบ่อง

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านผาป่องที่เป็นสถานที่ตั้ง

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนในเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้าง ค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกฐานะทางเศรษฐกิจขั้นได้รวดเร็ว แต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วยจะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆได้ ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
พระราชทานเมื่อวันพุธที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๗ ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บ้านผาป่อง หมู่ที่ ๑ ตำบลผาป่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้น้อมนำพระราชดำรัสข้างต้นของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้เกิดความเข้มแข็ง อย่างมั่นคง มั่นคงและยั่งยืน ภายใต้องค์ประกอบของหมู่บ้าน ดังนี้

วิสัยทัศน์หมู่บ้าน

“หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทใหญ่ วิถีไต วิถีเศรษฐกิจพอเพียง”

สภาพทางภูมิศาสตร์และการคมนาคม

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านผาป่อง เป็นที่ราบเชิงเขา อาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านป่าปู
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านห้วยโป่งกาน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านห้วยกุ่ม, ตำบลห้วยปูลิง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านห้วยแก้วล่าง

การคมนาคม มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ ผ่านกลางหมู่บ้าน และมีรถโดยสารประจำทางของบริษัทเปรมประชา สัญจรผ่านเป็นประจำทุกวัน มีระยะทางห่างจากอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ๑๒ กิโลเมตร

ลักษณะทั่วไป

บ้านผาป่องมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเล็กๆ ระหว่างหุบเขาซึ่งแม่น้ำแม่จ๋า และแม่น้ำแม่สะมาดไหลผ่าน ประชากรบ้านผาป่องประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่และปาเกอญอ ซึ่งสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีและใช้ชีวิตร่วมกันบนความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วยความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน บ้านผาป่องมีวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีที่งดงาม เรียบง่าย มีอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของชาวไทใหญ่น้อมนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนผาป่อง พออยู่ พอกิน พอใช้ พอร่มเย็น ได้ทำนุบำรุงศาสนา ได้กตัญญูต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เอื้อเพื่อแบ่งปันซึ่งกันและกันในชุมชน เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อชุมชนอื่น และเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งของภาคส่วนต่างๆ บ้านผาป่องมีการบริหารจัดการชุมชนประสบความสำเร็จ โดยคนในชุมชนนำอมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตตนเอง ครอบครัว และชุมชน มีกิจกรรมการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้มีการออมเงิน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความสมัครสมานสามัคคีทุกครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่สะอาด ครอบครัว มีความอบอุ่นสามารถเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ มีแหล่งเรียนรู้กิจกรรมของชุมชนเพื่อศึกษาดูงานทั้งในชุมชนและนอกชุมชน บ้านผาป่องมีการพัฒนาต่อยอดโดยผู้นำชุมชน นำความรู้ นำข้อมูลจากการจัดเก็บแบบบัญชีครัวเรือน แบบข้อมูลเศรษฐกิจ แบบสำรวจนักปราชญ์ชาวบ้าน ข้อมูล จปฐ.มาใช้ในระบบสารสนเทศชุมชน เพื่อให้เห็นสภาพปัญหาของชุมชน ความเป็นอยู่ ระบบเศรษฐกิจ นำมาวิเคราะห์ สะท้อนปัญหาให้คนในชุมชน ได้ร่วมคิดร่วมค้นหาปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาคด้วยชุมชนเอง และบรรจุแผนงาน/โครงการในแผนชุมชน และดำเนินงานตามแผนงานโครงการได้บรรลุตามเป้าหมายโดยใช้หลักการทรงงาน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช “ระเบิดจากข้างใน” เพื่อให้คนในชุมชนรัก ห่วงแหน และกิจกรรมของชุมชนให้มีการพัฒนาต่อตลอด ในทุกมิติ และสร้างความยั่งยืนอย่างพอเพียง

ในการนี้ บ้านผาป่อง ได้ดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนของกรมการพัฒนาชุมชน โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นำมาสู่การมีระบบบริหารจัดการชุมชนที่ดี ประชาชนในชุมชนใช้ชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ส่งเสริมครอบครัวพัฒนาในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้าใจ และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง ในทิศทางเดียวกัน ทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติ

๒. เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการชุมชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างความตระหนักในสภาพของครอบครัวและหมู่บ้าน มีการประเมินเพื่อตรวจสอบสภาพของหมู่บ้านตามเกณฑ์ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ของกระทรวงมหาดไทย มีการประเมินความ “อยู่เย็น เป็นสุข” หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน

๓. หมู่บ้าน จัดเวทีประชาคมให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดการความรู้ การถอดองค์ความรู้จากประสบการณ์ในการในการทำงาน มาเรียนรู้ร่วมกัน ค้นหาจุดเด่น วิธีการสร้างความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การดำเนินงานพัฒนาฯ ทั้งภาครัฐ/ส่วนราชการ/ผู้นำ/กลุ่มองค์กรในชุมชนร่วมบูรณาการพัฒนาหมู่บ้าน การส่งเสริมครอบครัวพัฒนา โดยส่งเสริมการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัว แล้วจึงขยายผลไปสู่ครอบครัวอื่นๆ ให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีการออมเงินที่หลากหลาย มีการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเอื้ออารีต่อกัน

ฐานการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ฐานการพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมือง (ไก่ชนไทย – ไก่พม่า)
๒. ฐานการผลิตน้ำมันถั่วลิสง (ถั่วลายเสือ)
๓. ฐานการปลูกข้าวเพื่อสุขภาพและพัฒนาสายพันธุ์ข้าว
๔. ฐานการปลูกถั่วลายเสือ – ข้าวโพด (ป๊อปคอนไทใหญ่)
๕. ฐานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนผาบ่อง
๖. ฐานการแปรรูปถั่วลายเสือ
๗. ฐานการอนุรักษ์ควายพื้นเมืองแม่ฮ่องสอน
๘. ฐานการต้องปานซอย (ลายฉลุไทใหญ่)
๙. ฐานการตัดตุง การทำกรวยดอกไม้(ก๊อกล้อมต่อ)
๑๐. ฐานการทำหมวกไทใหญ่ (กูปไต)
๑๑. ฐานการทอผ้าปกากะญอ (ผ้าทอมือกะเหรี่ยง)

ผู้รับผิดชอบศูนย์เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทใหญ่บ้านผาบ่อง

๑. นายอมร ศรีตระกูล
๒. นายกระแส นิยมรัตน์
๓. นายพรจิตร สุนันทกรณ์
๔. นางยุพิน ผ่องตัน

๑. ผลการดำเนินงานเป็นรูปธรรมประชาชน/ชุมชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานอย่างชัดเจน

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๑. การพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมือง (ไก่ชนไทย - ไก่พม่า)

วิทยาการประจำฐาน

นายอมร ศรีตระกูล

ฐานเรียนรู้การพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมือง (ไก่ชนไทย - ไก่พม่า) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแหล่งทดลอง หรือเป็นตัวอย่ง ในการสืบสาน รักษา ต่อยอดในหลักทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นศาสตร์พระราชามาปรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เนื่องจากการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไก่ชนไทย - ไก่พม่า) นอกจากจะสามารถประกอบเป็นอาชีพได้จริงแล้วยังเป็นการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไว้ให้คงอยู่กับท้องถิ่นได้อีกด้วย

เมื่อเราพูดถึงเรื่องไก่ชนก็คิดได้เลยว่าไก่ที่เลี้ยงไว้เป็นไก่ชนก็จะมีไก่สายพันธุ์ไทยกับสายพันธุ์ไก่พม่า ซึ่งในอดีตประวัติศาสตร์ของไทยจารึกไว้ว่าไก่ที่โด่งดังเป็นตำนานเล่าขานจนถึงปัจจุบันก็คือเหลืงหางขาว ไก่ของพระนเรศวร แต่ปัจจุบันกับอดีตมีการเลี้ยงไก่ชนที่แตกต่างกันออกไปตามทัศนคติของผู้เลี้ยงที่จะชอบลีลาชั้นเชิงไหน มีการเพาะเลี้ยงและปรับปรุงพันธุ์กันมากของค่ายต่างๆ แต่ไม่ใช่เรื่องที่จะประสบความสำเร็จทุกครั้ง ปัจจุบันไก่ที่นิยมเลี้ยงกันมากในพื้นที่ชุมชนผาบ่องจะเป็นไก่ลูกผสมไก่ไทยกับไก่พม่าระดับสายเลือดก็แล้วแต่คนที่จะมีเทคนิควิธีการเพาะ ถ้าจะพูดถึงสายพันธุ์ไก่พม่าที่มีชื่อเสียงมานานก็คงหนีไม่พ้นไก่พม่าในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีลักษณะที่โดดเด่นในเรื่องของความฉลาดด้านชั้นเชิงที่ปราดเปรียวและการแทงคู่ต่อสู้ที่ถี่และจัด โดยเฉพาะตาหรือวงแดงที่รู้ๆกันอยู่ของผู้เลี้ยงไก่ชน สายพันธุ์ไก่พม่าในพื้นที่แม่ฮ่องสอน พอจะสามารถแยกรายละเอียดตามที่มีการเลี้ยงอยู่ ๔ เหล่าที่นิยมเลี้ยงกันอย่างชัดเจนจนถึงปัจจุบันคือ เหล่าเจ้าหงอนหมูป เหล่าเจ้าประดอง เหล่าเจ้าหัวจุก เหล่าหม่นมันดาละย์ เป็นต้น

ไก่ชนสายพันธุ์พม่ากลับมาได้รับความนิยมสูงขึ้น เนื่องมาจากการนำสายพันธุ์แท้ไปผสมกับสายพันธุ์อื่น ๆ จนกลายเป็นสายเลือดใหม่ที่ให้คุณสมบัติที่ยอดเยียมมากขึ้น จึงทำให้ไก่ชนสายพันธุ์พม่าของชุมชนหลายตัวได้แชมป์และขึ้นแท่นเป็นไก่ชนที่มีชื่อเสียงไม่แพ้พื้นที่อื่น จึงทำให้ผู้เลี้ยงไก่ในยุคปัจจุบันหันไปสนใจสายเลือดของไก่ชนพม่า กันมากขึ้น เพราะมีลักษณะเด่นในหลากหลายด้านด้วยกัน

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๒. การผลิตน้ำมันถั่วลิสง (ถั่วลายเสือ)
วิทยาการประจำฐาน

นายพรจิตร สุนันทกร

ฐานเรียนรู้การผลิตน้ำมันถั่วลิสง (ถั่วลายเสือ) เป็นอีกฐานการเรียนรู้ที่น่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นการทำน้ำมันจากถั่วลิสงนี้เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่หายไปนานกว่า ๔๐ ปีทีเดียว แต่ชาวบ้านผาบ่องร่วมแรงร่วมใจกันผลักดันให้กลับมาเป็นของดีประจำตำบลอีกครั้ง ซึ่งประโยชน์ของน้ำมันถั่วลิสงหลักๆ นั้น คือ การนำไปประกอบอาหาร ช่วยป้องกันรักษาโรคหัวใจและหลอดเลือดตีบตัน ลดระดับคอเรสเตอรอลในเส้นเลือด บำรุงผิวพรรณจากวิตามินอีภายในถั่วลิสง บำบัดอาการปวดเมื่อยและไมเกรน รวมถึงสรรพคุณอื่นๆ อีกมากมาย

ที่สำคัญเลยคือน้ำมันถั่วลิสงนี้ มีเฉพาะที่ชุมชนบ้านผาบ่องที่เดียวในไทยเท่านั้น ถือเป็นความภาคภูมิใจของหมู่บ้านผาบ่อง ชาวบ้านทุกคนที่นี่จึงตั้งใจที่จะอนุรักษ์สืบทอด และเผยแพร่ให้เป็นของดีประจำชุมชนต่อไปในอนาคตระยะยาว

เริ่มขั้นตอนแรกคือการโหลยถั่ว เป็นขั้นของการโรยถั่วลิสงแห้งลงในเครื่องกระเทาะเปลือก แล้วหมุนเครื่องบดไปเรื่อยๆ ให้แตกละเอียดแยกเนื้อและเปลือกถั่วออกจากกัน

จากนั้นจึงนำเอาถั่วที่บดจนแตกละเอียดแล้วมาแยกกากอีกทีด้วยการฝัดในกระด้ง เพื่อร่อนเอาเปลือกเดิมที่ยังติดอยู่ทิ้งไป จนเหลือแต่เนื้อถั่วเน้นๆ

ก่อนจะนำไปตำในครกกระเดื่องแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน จนเมล็ดถั่วแตกละเอียดให้ได้มากที่สุด แล้วนำไปร่อนใหม่อีกครั้ง แต่ถ้าหากถั่วเมล็ดไหนยังไม่ละเอียดพอ เราก็ต้องทำการคัดกลับมาตำใหม่ จนกว่าจะได้เนื้อที่ละเอียด นุ่ม เหมือนแป้งจึงเป็นอันเสร็จขั้นตอน

ขั้นตอนคือการนำเนื้อถั่วไปใส่ผ้าขาวบางเพื่อเข้าสู่กระบวนการนึ่งด้วยเตาถ่านราวๆ ครึ่งถึงหนึ่งชั่วโมง จนให้ได้เนื้อถั่วที่สุก และนิ่ม พร้อมใส่แผ่นเตรียมเข้าเครื่องสกัดร้อนกลายเป็นน้ำมันต่อไป ส่วนแผ่นกากถั่วที่ได้มาในตอนท้ายหลังจากบีบน้ำมันจนหมดแล้วนั้น ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นอาหารปลา และไก่ได้อีกต่อหนึ่ง

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๓. การปลูกข้าวเพื่อสุขภาพ และพัฒนาสายพันธุ์ข้าว วิทยาการประจำฐาน

นายอมร ศรีตระกูล

ฐานการเรียนรู้การปลูกข้าวเพื่อสุขภาพ และพัฒนาสายพันธุ์ข้าว การปลูกข้าวอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทใหญ่และผูกพันกันมานานนับแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน เพียงแต่ในปัจจุบันมีเครื่องมือเครื่องมือนำมาช่วยในการทำนา ซึ่งมีความแตกต่างจากสมัยโบราณ ที่ใช้วัวหรือควายที่ใช้ในการไถนา และใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ บทบาทสำคัญของข้าว ในวิถีแห่งชีวิตคนในพื้นที่นั้นมุ่งปลูกข้าวใช้เพื่อการบริโภค

การทำนาข้าวเพื่อสุขภาพ หรือนาข้าวปลอดสารพิษ เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ด้วยการเอามือเอาแรง และชักชวนนักท่องเที่ยวที่สนใจในกิจกรรมดังกล่าว มาร่วมกิจกรรมของชุมชน เป็นการสร้างความสมัครสมานสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ ลดต้นทุนการผลิต อนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม อีกทั้งยังได้ข้าวสำหรับการบริโภคอย่างปลอดภัย ไร้สารพิษ รักษาสุขภาพและ สิ่งแวดล้อม ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะอนามัย สมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคหรือมีโรคน้อยที่สุด เมื่อคนมีความแข็งแรงทั้งกายและใจแล้ว จะได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

ประโยชน์การทำนาข้าวเพื่อสุขภาพ

๑. ช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตมากขึ้น เพราะการใช้ปุ๋ยจุลินทรีย์จะทำให้ได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น โดยอาจจะต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากในตอนแรก แต่จะค่อยๆลดลงเมื่อสภาพดินดีแล้ว ในขณะที่การใช้ปุ๋ยเคมีจะได้ผลผลิตมากในช่วงแรกแต่ต้องเพิ่มปริมาณปุ๋ยให้มากขึ้นในทุกๆปี

๒. ได้สภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์กลับคืนมา ดินร่วนซุย รากข้าวชอบไชหาอาหารง่าย กบ กุ้ง ปลาชุกชุม มีสุขภาพชีวิตที่ดี มีอาหารปลอดภัยไว้บริโภค

การพัฒนาสายพันธุ์ข้าว ทำโดยการรวบรวมพันธุ์และการนำพันธุ์ข้าวมาจากที่อื่นเป็นการนำพันธุ์ข้าวจากแหล่งหนึ่งไปปลูกยังอีกแหล่งหนึ่ง โดยพันธุ์ที่นำมานี้อาจนำมาจากในพื้นที่ทั้งในและนอกจังหวัดแม่ฮ่องสอน นำมาปลูกทดลองคัดเลือก ถ้าพันธุ์ใดให้ผลผลิตสูง คุณภาพเมล็ดดีและปรับตัวได้ดี จึงนำไปขยายเมล็ดพันธุ์เผยแพร่ให้เกษตรกรปลูกต่อไป ส่วนพันธุ์ที่ไม่เหมาะสมแต่มีลักษณะดีเด่นบางอย่างหรือเฉพาะอย่าง จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโดยวิธีอื่นๆ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชนต่อไป

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๔. การปลูกถั่วลายเสือ – ข้าวโพด (ปื๋อปกครองไทใหญ่)

วิทยากรประจำฐาน

นายอามร์ ศรีตระกูล

ฐานการเรียนรู้การปลูกถั่วลายเสือ เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับถั่วลิสงลายเสือ ซึ่งปัจจุบันถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จุดเด่นถั่วลายเสือ คือลายที่เป็นเอกลักษณ์ มีรสชาติอร่อย เมล็ดใหญ่ เรียงกัน เพราะด้วยพื้นที่การปลูกอยู่บนหุบเขา ทำให้ถั่วลายเสือ เจริญเติบโตได้ดี เกษตรกรให้ความสนใจในการปลูกถั่วลิสงลายเสือสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกร ประโยชน์ของถั่วคือบำรุงสมองและประสาทตา เสริมสร้างความจำ ลดความดันโลหิตสูงและป้องกันมะเร็ง รสชาติมันถูกปาก ถูกใจ แล้วถ้ายังมีลวดลายก็ยิ่งได้ อรรถรสในการลิ้มลอง “ถั่วลายเสือ”

ลักษณะเด่นของถั่วลิสงลายเสือ คือเมื่อแกะฝักถั่วออก เมล็ดของถั่วลิสงลายเสือจะมีเยื่อหุ้ม เมล็ดคล้ายกับลายหน้าเสือโคร่ง มีรูปร่างฝักสวย รูปร่างยาว มีจำนวน ๒ – ๔ เมล็ด ต่อฝัก ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง โดยการเพาะปลูกจะเริ่มช่วงเดือนพฤษภาคม เก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงเดือนสิงหาคม และอีกช่วงหนึ่งคือ ปลูกเดือนสิงหาคม เก็บเกี่ยวช่วงเดือนธันวาคม จะปลูก ๒ รอบ ต่อ ๑ ปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรแปลงใหญ่

ถั่วลิสงลายเสือประสบความสำเร็จอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม ที่สามารถสร้างรายได้ที่ดี มีตลาดรองรับแน่นอน จนสามารถขยายผลไปสู่เกษตรกรข้างเคียงให้หันมาปลูกถั่วลิสงลายเสือมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ส่วนใหญ่ในพื้นที่ชุมชนบ้านผาป้องเกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในกระบวนการปลูกถั่วลิสงลายเสือ ทำให้เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังได้ผลผลิตเพิ่มมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการบริหารจัดการกลุ่มโดยเน้นการผลิตที่ผลผลิตได้คุณภาพ มีการตลาดรองรับ คือ ตลาดขายส่ง แม่ฮ่องสอน และขายให้พ่อค้าคนกลางเข้ามารับถึงหน้าสวน

ข้าวโพด (ป๊อปคอร์นไทใหญ่)

วิทยากรประจำฐาน

นายสายฟ้า (ไม่มีนามสกุล)

ฐานการเรียนรู้การปลูกข้าวโพด (ป๊อปคอร์นไทใหญ่) เป็นฐานการเรียนรู้ที่ว่าด้วยเรื่องการปลูกและการแปรรูปข้าวโพดพันธุ์พื้นบ้าน (ข้าวโพดข้าวเหนียวดำหรือข้าวสาลี) ที่ในพื้นที่นิยมเรียกว่า “ป๊อปคอร์นไทใหญ่” ซึ่งถือว่าเป็นขนมขบเคี้ยวที่มีประโยชน์ ซึ่งในข้าวโพดข้าวเหนียวดำ (ข้าวสาลี) ประกอบด้วยคลอโรฟิลล์ ออกซิเจน ช่วยฟอกเลือด สร้างเม็ดเลือด ช่วยระบบหมุนเวียนโลหิต มีแอนโทไซยานิน ซึ่งเป็นสารต้านอนุมูลอิสระ ช่วยให้อัตราการเสื่อมสภาพของเซลล์ในร่างกายลดลงทำให้แก่ช้ากว่าวัย มีสารช่วยลดโอกาสในการเกิดโรคมะเร็งต่างๆ ช่วยให้ร่างกายต่อต้านเชื้อโรค ช่วยสมานแผลและเสริมสร้างการทำงานของสมอง เหมาะสำหรับทุกวัย เพราะไม่เลี่ยนได้รสชาติของข้าวโพดอย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นการนำเสนอของดีประจำท้องถิ่นอีกด้วย

ชุมชนบ้านผาบ่องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านปลูกถั่วและข้าวโพดอย่างจริงจังโดยดำเนินกิจกรรมดังกล่าวตามหลักทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ขั้นตอนแรกในการเตรียมพื้นที่ไปจนถึงขั้นตอนสุดท้ายในการแปรรูปสำหรับจำหน่าย และสามารถกลายเป็นอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่หลายคน เนื่องจากพื้นที่มีความเหมาะสมในแง่ของแร่ธาตุในดิน และสภาพภูมิอากาศ ในการปลูกข้าวโพดคอบ หรือที่รู้จักกันดีในเมืองสามหมอก หรือข้าวโพดไทใหญ่

ข้าวโพดคั่วลักษณะนี้เป็นขนมที่ไม่สามารถหารับประทานได้ทั่วไป จะมีเพียงที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่านั้น รวมถึงวิธีการคั่วก็เป็นแบบดั้งเดิมคั่วด้วยเตาถ่าน ต้องอาศัยความชำนาญในแง่ความร้อน ต้องพอเหมาะ สอนกันไม่ได้เพราะมาจากประสบการณ์ล้วนๆ หากความร้อนไม่พอดีจะทำให้เม็ดข้าวโพดไม่บาน ส่งผลให้ขาดความกรอบที่เป็นหัวใจสำคัญของข้าวโพดคั่วไป

เยาวชนรุ่นใหม่ไฟแรงหลายคนเห็นโอกาสทางธุรกิจ หยิบอาหารพื้นบ้านที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษมาปิดฝุ่น เพิ่มค่าด้วยการสร้าง แบรินด์ ใส่แพคเกจสวยงาม เจาะตลาดห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เกต หวังคนไทยได้ลิ้มลองป๊อปคอร์นคนไทยของชาวไทยใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอนว่ามีความอร่อยไม่แพ้ของนอก “ป๊อปคอร์น” ชื่อนี้คนไทยรู้จักเป็นอย่างดี จากการนำข้าวมาคั่วให้เม็ดบาน ก่อนนำมาปรุงรสตามชอบใจ ส่วนใหญ่ใช้เมล็ดข้าวโพดนำเข้าจากต่างประเทศ แต่ใครจะรู้บ้างว่าชาวชุมชนบ้านผาป้องจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะนำ “ข้าวโพดข้าวเหนียว” มาคั่วเป็นป๊อปคอร์นกินกันมาเกือบร้อยปีแล้ว ล่าสุดได้กรุ่นใหม่เห็นว่าแปลก! ตัดสินใจพัฒนาสินค้าทุกขั้นตอนพร้อมสร้างแบรนด์เล็งขายทั่วไทยขยายปีกอาเซียน

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๕. กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนผาบ่อง
วิทยาการประจำฐาน

นางวราลี จันทร்பาง

ฐานการเรียนรู้กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนผาบ่อง มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชน ในชุมชน รวมตัวกันแก้ไขปัญหาขาดแคลนเงินทุน และปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพด้วยตนเอง โดยการ ฝึกฝนให้รู้จักประหยัด อดออม เก็บสะสมเงินทุนที่เหลือจากการใช้จ่าย มาฝากไว้กับกลุ่มเป็นประจำและ สม่ำเสมอเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และหลักคุณธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙

ผลการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา

๑. ทุนเริ่มต้นมาจาก เงินสมาชิกกลุ่ม ๑๙๙ คน คนละ ๑๐๐ บาท เท่ากับ ๑๑,๙๐๐ บาท
ค่าสมัคร + ค่าสมุด ๓๐ * ๑๐๐ เท่ากับ ๕,๙๗๐ บาท
รวมจำนวนเงิน เท่ากับ ๒๕,๘๗๐ บาท
๒. ปัจจุบันมีเงินใสสมุดฝากของกลุ่ม ๑๒๒,๕๘๙ บาท
๓. สมาชิกปัจจุบัน จำนวน ๒๓๐ คน
๔. มีการฝาก เพียงประเภทเดียว คือ ฝาก สัจจะสะสม
๕. กลุ่มมีลูกหนี้ ๖๓ คน

ระเบียบ

๑. สมาชิกต้องนำเงินฝากและเงินกู้มาชำระในวันกลุ่มทำการทุกวันที ๙ ของเดือน
๒. ใน ๑ ปี จะมีการปันผลแก่สมาชิก ๑ ครั้ง
๓. หากบัญชีที่มีการเบิกถอนเกิดขึ้น การปันผลจะมีการเฉลี่ยลดลง
๔. สมาชิกจะกู้ยืมได้ต้องมีการฝากออมเกิน ๑ ปีขึ้นไป
๕. การขอยืมกู้ต้องมีพยานที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ๒ คน มาเซ็นค้ำเป็นพยานให้

การบริหารจัดการกองทุน

เงินดอกผลกำไร จากการบริหารกลุ่ม ได้จัดแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยเฉลี่ยตามเปอร์เซ็นต์ร้อยละ

๑. ร้อยละ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ใช้ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการ และกลุ่ม เช่น จัดซื้อวัสดุเครื่องใช้ในสำนักงาน ค่าอาหาร เครื่องดื่ม เวลาปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ค่าตอบแทนสินน้ำใจในรอบหนึ่งปี

๒. ร้อยละ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นดอกผลกำไรคืนแก่สมาชิกกลุ่มทั้งหมดทุกราย เฉลี่ยตามจำนวนเงินที่ฝากและถอนในบัญชี

๓. ร้อยละ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ และเสียชีวิต ตามมติของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

๔. ร้อยละ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นดอกผลกำไร คืนให้แก่สมาชิกกลุ่มที่ได้ทำการกู้ยืมแล้ว ปฏิบัติตามระเบียบได้อย่างสมบูรณ์แบบ

๕. ร้อยละ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นเงินกองทุนร่วมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในชุมชน เช่น ทำบุญวัด ทุนการศึกษาเด็กนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านผาบ่อง ร่วมสมทบน้ำ อาหาร ในวันพ่อ วันแม่ เป็นต้น โดยผ่านมติของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๖. การแปรรูปถั่วลายเสือ

วิทยากรประจำฐาน

นายสายฟ้า (ไม่มีนามสกุล)

ฐานเรียนรู้การแปรรูปถั่วลายเสือ เป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการปลูกและการแปรรูปถั่วลายเสือ โดยถั่วลายเสือที่วางนี้หมายถึง ถั่วลิสง ที่มีลักษณะฝักถั่วยาว เปลือกบาง ลายบนเปลือกเป็นร่องลึกชัดเจน เมล็ดถั่วมีขนาดใหญ่ เยื่อหุ้มเมล็ดมีสีขาว และมีลายขีดสีม่วงคล้ายกับลายเสือโคร่ง เมื่อนำมาผ่านกระบวนการ แปรรูปด้วยวิธีคั่วเกลือจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ได้ถั่วลายเสือแม่ฮ่องสอน ที่มีเนื้อสัมผัสกรอบ รสชาติหวานมัน ปนเค็มอ่อน ๆ ซึ่งผลิตและแปรรูปในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า อำเภอขุนยวม และอำเภอปาย ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กระบวนการแปรรูป

- (๑) ถั่วลายเสือคั่วเกลือ
 - (๑.๑) นำเมล็ดถั่วลิสงที่ผ่านการกะเทาะเปลือกแล้ว คัดเฉพาะเมล็ดที่สมบูรณ์ นำไปคั่วกับเกลือ ในอัตราส่วนที่เหมาะสม
 - (๑.๒) ทำการคั่วเมล็ดถั่วลิสงโดยใช้ความร้อนในช่วง ๑๔๐-๑๕๐ องศาเซลเซียส ใช้เวลาคั่วประมาณ ๓ นาที หรือ ตามความเหมาะสม
 - (๑.๓) นำเมล็ดถั่วลิสงที่ผ่านการคั่วแล้ว เทลงในภาชนะเพื่อลดอุณหภูมิคัดถั่วลิสงที่ไหม้ออกก่อนบรรจุหีบห่อ

(๒) ถั่วลายเสี้ยนแล้วคั่วเกลือ (ถั่วลายเสี้ยนสามหมอก หรือ ถั่วเสี้ยนอ่อนลาย)

(๒.๑) นำเมล็ดถั่วลิสงที่ผ่านการกะเทาะเปลือกแล้ว คัดเฉพาะเมล็ดที่สมบูรณ์ นำมานึ่งโดยใช้เมล็ด ถั่วลิสง ๑๓ กิโลกรัม ทรายเกลือประมาณ ๑ ซ้อนโต๊ะ ใช้เวลานึ่งตามความเหมาะสม

(๒.๒) นำเมล็ดถั่วลิสงที่ผ่านการนึ่งแล้ว วางบนวัสดุที่เหมาะสมนำไปตากแดด ๑ วัน ก่อนนำไป คั่วเกลือ

(๒.๓) คั่วเกลือโดยใช้อัตราส่วนที่เหมาะสม

(๒.๔) นำเมล็ดถั่วลิสงที่ผ่านการคั่วแล้ว เกลงในภาชนะเพื่อลดอุณหภูมิ ก่อนบรรจุหีบห่อ

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๗. การอนุรักษ์ควายพื้นเมืองแม่ฮ่องสอน
วิทยาการประจำฐาน

นายประยงค์ เสรีชาติ

ฐานเรียนรู้การอนุรักษ์ควายพื้นเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นฐานเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริมของเกษตรกรในชุมชนผาป่องส่วนหนึ่งที่หันมาเลี้ยงควายพื้นเมืองเป็นอาชีพเสริมและสร้างรายได้เป็นอย่างดี ซึ่งปกติแล้วเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ทำนาปลูกข้าวนาปี เมื่อเสร็จจากการเก็บผลผลิตแล้วมักนิยมทำเกษตรนอกฤดู อย่างเช่น ปลูกกระเทียม ถั่วเหลือง และถั่วลิสง หรือปลูกพืชชนิดอื่นบ้างเล็กน้อยเพื่อจำหน่ายและเก็บไว้บริโภคภายในครัวเรือน สำหรับควายในอดีตจะเลี้ยงเพื่อใช้งานและบริโภคในครัวเรือน วิธีเลี้ยงด้วยการต้อนฝูงขึ้นไปอยู่และหากินในป่าบนภูเขา ขาดการดูแลเอาใจใส่ จนทำให้ควายมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ ตัวเล็ก ผอม ขี้โรค ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำมาใช้งานหรือบริโภค หรือแม้แต่ขายก็ได้ราคาต่ำ

ทางชุมชนตระหนักดีว่าการที่จะให้ชาวบ้านมาเลี้ยงแบบระบบคอก ควรจะต้องให้ชาวบ้านได้เห็นถึงประโยชน์ของระบบคอกเสียก่อน พร้อมไปกับรู้ถึงผลดีผลเสียของการเปลี่ยนแปลงการเลี้ยงจากระบบเลี้ยงปล่อยมาเป็นระบบคอก และต้องมีฟาร์มสาธิตตัวอย่างการเลี้ยงระบบคอกที่ประณีตเพื่อชี้ให้เห็นข้อดี หรือแม้แต่ฝูงควายที่ดีควรจัดถูกต้องอย่างไร หากชาวบ้านปรับเปลี่ยนวิธีเลี้ยงวัวให้มาเป็นแบบควบคุมอย่างมีระบบตามแนวทางมาตรฐาน พร้อมไปกับการส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงควายตามนโยบายของรัฐบาลก็จะช่วยให้

ชาวบ้านมีรายได้จากการขายควายเพิ่มขึ้น จึงชักชวนชาวบ้านที่มีความพร้อม มีความสนใจและสมัครใจเข้าเป็นกลุ่มนำร่องดำเนินงานตามแผนจนประสบความสำเร็จ ผลักดันกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงควายให้เกิดขึ้น สร้างบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน ช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

อีกทั้งยังต้องมีการปลูกหญ้าที่มีความสมบูรณ์ไว้เพื่อเป็นอาหารและเสปียงตลอดทั้งปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าแล้ง แล้วหากควายมีปัญหาสุขภาพต้องรักษาทันที ซึ่งแนวทางนี้ช่วยสร้างสุขภาพควายให้ดีขึ้น เพราะผู้เลี้ยงได้ดูแลสุขภาพควายอย่างใกล้ชิด ทำให้ควายทุกตัวมีความสมบูรณ์ ปราศจากปัญหาโรคช่วยลดการสูญเสีย ขณะเดียวกัน ชาวบ้านที่อยู่ในกลุ่มสามารถสร้างรายได้จากซื้อควายในระหว่างเลี้ยงซึ่งถือเป็นการสร้างมูลค่า

“อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้จะนำวิธีการและกระบวนการทำงานของธนาคารโค-กระบือ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของรัชกาลที่ ๙ มาร่วมใช้กับกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นแบบบูรณาการใช้โดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐเลย”

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๘. การตอปปานซอย (ลายฉลุไทใหญ่)

วิทยากรประจำฐาน

นายกระแส นิยมรัตน์

ฐานเรียนรู้การตอปปานซอย เป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ สืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกทั้งยังสามารถใช้ประกอบเป็นอาชีพได้โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งการตอปปานซอยคืออัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของชาวไทใหญ่ที่ไม่ซ้ำแบบใคร โดยเฉพาะการตกแต่งภายในโลหะ ทั้งสังกะสี อลูมิเนียม แผ่นเงิน นำไปประดับชายคาวัดวาจิตรตระการตา เรียกในภาษาไทยใหญ่ว่า “ปานซอย – ปานถ่อง” หรือที่ชาวล้านนาในจังหวัดอื่นนิยมเรียก “แป้นน้ำย่อย” นั่นเอง

“ปานชอย” คือโลหะตอกลายที่ห้อยลงตรงชายคาโบสถ์วิหาร ส่วนโลหะตอกลายที่ปลายซี้ขึ้นด้านบน เรียก “ปานถ่อง” ลวดลายที่รังสรรค์เป็นลายดอกไม้ ลายพรรณพฤกษา ลายเครือเถา ที่น่าทึ่งคือแม่จะใช้วัสดุที่แข็ง แต่ “สล่า” หรือช่างตอกชาวไทใหญ่ มีกลวิธีตอกให้ลวดลายนูนมีมิติ ไม่แบนราบ ทว่าราวกับจะพลิ้วไหวยามเมื่อต้องแรงลม คล้ายกับศิลปะเขมรแบบ “บันทายศรี” ที่แกะสลักหินแบบนูนสูงจนแลคล้ายลวดลายลอยเด่นขึ้นมาโดดเด่นได้

ชาวชุมชนบ้านผาป่องมีความยินดีที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสืบสานอนุรักษ์ ศิลปะภูมิปัญญาไทใหญ่ ภายประดับปานซอย – ปานถ่อง เป็นภูมิปัญญาทางสถาปัตยกรรมที่ชาวไทใหญ่แม่ฮ่องสอนภาคภูมิใจ สังกะตได้จากป้ายบอกชื่อถนน หรือป้ายชื่ออาคารสถานที่ อย่าง สถานีตำรวจภูธรเมืองแม่ฮ่องสอน ฯลฯ ก็ประยุกต์สองคอสามชาย และลายปานถ่อง-ปานซอย มาประดับไว้ บ่งบอกว่าชาวแม่ฮ่องสอนตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาอันเป็นอัตลักษณ์ตน ด้วยยังมีชุมชนเก่าแก่อีกมากมายที่ไม่ละเลยหรือหลงลืมภูมิปัญญาพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ของชุมชนบ้านผาป่องที่มีผู้นำ และชาวไทใหญ่ในชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้คงอยู่คู่กับชุมชนบ้านผาป่องสืบไป

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๙. การตัดตุ่ง การทำกรวยดอกไม้(ก๊อกชอมต่อ)

วิทยากรประจำฐานการตัดตุ่ง

นายโสพิน แก่นตัน

ฐานการเรียนรู้เรื่องการตัดตุ่ง เป็นอีกฐานหนึ่งที่เป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยสามารถประกอบเป็นอาชีพเสริมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะช่วงหน้าเทศกาลวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งปัจจุบันหาซื้อได้ยากมากขึ้นเนื่องจากมีคนทำตุงน้อยลงเพราะขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กรุ่นใหม่ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้ศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทใหญ่บ้านผาป่องได้จัดขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่กับท้องถิ่นสืบไป โดยตุ่งที่พบทางตอนเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่อุดรดิษฐ์ แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน พะเยา เชียงใหม่ เชียงรายและแม่ฮ่องสอน มีอยู่มากมายหลายสิบชนิดด้วยกัน เราสามารถแบ่งประเภทของตุ่งได้ตามวัสดุที่ใช้ ตามขนาด ตามลักษณะการใช้งาน และตามรูปทรงดังนี้ ตามวัสดุที่ใช้ เช่น กระดาษ ผ้าฝ้าย ไนลอน ไม้ เหล็ก สังกะสี และวัสดุคุณรูปต่าง ๆ ตามขนาด เช่น จ้อข้าง ตุงพันวา ตามลักษณะการใช้งาน เช่น จ้อนำทาน ตามรูปทรง เช่น ตุงตะขาบ ตุงสามหาง ตุงราว

ในปัจจุบันที่การสื่อสารไร้ขอบเขตและมีการผสมผสานวัฒนธรรมประเพณีของตุ่งแต่ละท้องถิ่น ทำให้เราสามารถพบตุ่งบางชนิดในภาคอื่นของไทยได้ แต่ในพื้นที่จังหวัดตอนบนของประเทศไทยนั้นสามารถพบตุ่งมากกว่าสิบชนิด เช่น ตุ่งร้อยแปด ตุ่งสามทาง ตุ่งแดง ตุ่งค่าคิง ตุ่งขอนแก่นผาน ตุ่งซ้อนกัม ตุ่งใบไม้ ตุ่งเรือ ตุ่งไชย ตุ่งใบแมงมุม ตุ่งดอกบ๊อง ตุ่งไส้หมู ตุ่งไส้ข้าง ตุ่งพันวา ตุ่งตะขาบ ตุ่งเป็้ง ตุ่งสิบสองราศี ตุ่งราว ตุ่งใจ เป็นต้น

วิทยาการประจำฐานการทำกรวยดอกไม้ (ก๊อกชอมต่อ)

๑. นางจันทร์ดี เรียนเจริญ

๒. นางนันทา วนาพร

ฐานการเรียนรู้การทำกรวยดอกไม้ (ก๊อกชอมต่อ) เป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำ “ก๊อกชอมต่อ” หรือ “กรวยดอกไม้” เกิดจากการใช้ใบตองหรือกระดาษมันขดเป็นกรวย เพื่อใส่ดอกไม้ รูปเทียน เพื่อเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสะดวกในการนำไปไหว้หรือ คารวะบูชา สันนิษฐานว่าอาจเกิดจากการหลอมรวมทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในอดีตที่มาอยู่ร่วมกันในพื้นที่ทำให้เกิดการถ่ายทอด หรือ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การสร้างเอกลักษณ์ที่เกี่ยวกับวิถีแห่งวัฒนธรรม

ชาวชุมชนบ้านผาป่องมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาทำให้มีความเชื่อว่าดอกไม้คือของหอมที่ใช้สำหรับบูชาเป็นเครื่องแสดงถึงความเคารพสักการะ จึงใช้ดอกไม้เป็นเครื่องสักการะบูชาแทบทุกพิธีกรรม ทั้งในประเพณี ๑๒ เดือนและประเพณีครั้งคราวเช่น การทำบุญ การนิมนต์พระ การเลี้ยงผี หรืองานศพ สวยดอกหรือกรวยดอกจึงต้องทำอย่างประณีตบรรจงเพราะชาวล้านนามีความเชื่อว่าสิ่งของที่นำไปเป็นเครื่องสักการะบูชาจะต้องทำอย่าง ประณีตงดงาม

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๑๐. การทำหมวกไทใหญ่ (กูปไต)

วิทยากรประจำฐาน

นายเปา (ไม่มีนามสกุล)

ฐานการเรียนรู้การทำหมวกไทใหญ่ เป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำ กูปไต หรือ หมวกไทใหญ่ เป็นหมวกท้องถิ่นของชาวไทใหญ่ใช้สวมศีรษะเพื่อกันแดดหรือ กันฝน และสวมในการประกอบกิจกรรม เช่น การเดินขบวนกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ส่วนใหญ่ชาวไทใหญ่จะใช้เวลาว่างจากงานประจำ สานกูปไต เป็นการต่อยอดและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และยังเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง นอกจากกูปไตแล้ว ยังมีฝีมือในการทำเครื่องจักสานประเภทตะกร้า หรือของใช้ต่างๆ หากผู้ที่สนใจสามารถนำแบบที่ต้องการ ไปให้สานตามแบบได้

สำหรับวิธีการทำก๊อบไตนั้น เริ่มจากการจักตอกไม้ไผ่ข้าวหลาม แล้วเหลาให้ตอกมีความบาง นำมาสานด้วยลายต่างๆ ที่นิยมเช่น ลายสาม ลายดอกพิกุล สานให้ขึ้นรูปเป็นก๊อบไตตามแบบ แล้วนำมาวาด ภาพระบายสีให้สวยงาม ทาแล็คเกอร์ปิดท้ายเพื่อความเงางามและคงทน

“ก๊อบไต” เป็นหมวกท้องถิ่นของชาวไทใหญ่ใช้สวมศีรษะเพื่อกันแดดหรือกันฝน และสวมในการประกอบกิจกรรม เช่น การเดินขบวนกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หรือใช้การตกแต่งร้านค้าบ้านเรือนและสถานที่ เพื่อความสวยงาม ในปัจจุบันนักท่องเที่ยว นิยมซื้อเป็นของฝากของที่ระลึกจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แหล่งเรียนรู้ฐานที่ ๑๑. การทอผ้าปกากะญอ (ผ้าทอมือกะเหรี่ยง)
วิทยากรประจำฐาน

นางสุรภี คีรีวานกุล

ฐานการเรียนรู้การทอผ้าปกากะญอ เป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการทอผ้ามือกะเหรี่ยง ซึ่งสามารถเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวปกากะญอ หรือกะเหรี่ยง ที่นิยมใส่เสื้อผ้าฝ้ายทอมือมาแต่สมัยโบราณ ซึ่งแต่เดิมชาวกะเหรี่ยงจะปลูกฝ้ายเอง นำฝ้ายมาปั่นเป็นเส้นด้าย ย้อมด้วยสีธรรมชาติ สร้างลวดลายด้วยการทอ การปักด้วยเส้นไหม และลูกเดือย สตรีชาวกะเหรี่ยง จะถ่ายทอดภูมิปัญญากระบวนการผลิตผ้าทอแก่บุตรสาวอายุ ๑๒-๑๕ ปี เริ่มจากแบบง่ายๆ ฝึกฝนจนมีความชำนาญ และสามารถออกแบบลวดลายด้วยตนเองได้สำหรับลวดลายผ้าทอของชาวกะเหรี่ยงนั้น มีเรื่องราวเล่าสืบมาว่า ได้มาจากลายหนังงูใหญ่ ซึ่งเป็นคู่รักในอดีตของหญิงสาวชาวกะเหรี่ยง โดยงูจะเปลี่ยนลายทุกวัน และหญิงสาวก็ทอผ้าตามลายที่ปรากฏจนครบ ๗ วัน ทอได้ ๗ ลาย แต่ลายที่นิยมนำมาทอ และปัก มี ๔ แบบ คือ โยห่อถือ เกอเปเผลลอ ฉู่ช่อลลอ อีกลายหนึ่ง คือ ลายที่ข่า ปัจจุบัน ยังมีลายที่นิยมทอ คือ เกอแนเดอ หรือลายรังผึ้ง และเชอกอพอ หรือ ลายดอกมะเขือ

ผ้าทอกะเหรี่ยงมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อสังคม เป็นมรดกภูมิปัญญาทางศิลปะพื้นบ้านชาวไทยกะเหรี่ยงที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและอารยธรรมของกลุ่มชนและท้องถิ่น ซึ่งผ้าทอกะเหรี่ยงกับการแต่งกายจะบ่งบอกสถานภาพทางสังคม แสดงให้เห็นคุณวุฒิทางจริยธรรมและการควบคุมความประพฤติของผู้สวมใส่ควบคู่กับความสวยงามของลวดลาย ปัจจุบันชุมชนบ้านผาบ่องได้มีการส่งเสริมให้นำผ้ามาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การนำมาใช้ในการสืบสานประเพณี การส่งเสริมให้พัฒนาเป็นอาชีพเพื่อสร้างรายได้ และการส่งเสริมให้เกิดการสืบทอดความรู้ให้อยู่กับชุมชนบ้านผาบ่องสืบไป

สถานการณ์ปัจจุบัน ผ้าทอกะเหรี่ยงได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คือ การขาดแคลนช่างทอผ้ากะเหรี่ยงรุ่นใหม่ เพราะผู้ทอส่วนใหญ่มักจะเป็นสตรีสูงอายุเริ่มมีจำนวนลดน้อยถอยลง ทำให้ขาดช่วงการสืบทอดความรู้ การหมดความนิยมในการใช้ และกลายเป็นแค่สัญลักษณ์ของคนกะเหรี่ยง การขาดความต่อเนื่องและขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาผ้าทอ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผ้าทอกะเหรี่ยงและหาทางป้องกันมิให้เสื่อมสูญ เพราะผ้าทอกะเหรี่ยงมีคุณค่าในวัฒนธรรมประเพณี มีคุณค่าความงามที่แสดงลักษณะเฉพาะท้องถิ่น มีภูมิปัญญาการสร้างสรรค์ และมีคุณค่าในทางเศรษฐกิจที่จะส่งเสริมการสร้างอาชีพในท้องถิ่น จึงนับว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรรักษาไว้และให้คงอยู่กับลูกหลานชาวกะเหรี่ยงต่อไป

๒. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่ร่วมบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

เวทีปางน้ำเน่ง คณะกรรมการศูนย์ฯ จัดเวทีการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่ใน
ชื่อปางน้ำเน่ง เพื่อรับฟังความคิดเห็น ปรีกษาหารือเกี่ยวกับข้อปัญหาในการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อร่วมกัน
แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

เวทีประชุมคณะกรรมการศูนย์ฯ ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนตัวแทนภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อชี้แจงนโยบายในระดับจังหวัดและอำเภอ รายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน วางแผนการดำเนินงานในอนาคต ตลอดจนรับฟังปัญหาจากทั้งคณะกรรมการศูนย์ฯและตัวแทนภาคประชาชน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางและเป็นมติร่วมกันในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

เวทีการตรวจเยี่ยมของผู้อำนวยการธนาคารออมสิน พร้อมคณะเข้าตรวจเยี่ยมติดตาม
กิจการ การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาบ่อง เพื่อรับฟังผลการดำเนินงาน ปัญหา และให้
ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาบ่องในอนาคตต่อไป

จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในการพัฒนา บริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่สาธารณะ
ในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและสร้างความสามัคคีกันในหมู่คณะกรรมการศูนย์ฯและ
ประชาชนในหมู่บ้าน

๓. ประชาชนในพื้นที่นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเกิดผลเป็นรูปธรรม

นางพิมพ์พา สกฤษสุขสันต์

นางพิมพ์พา สกฤษสุขสันต์ เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาบ่อง ได้มีรายได้เสริมหลังจากมีทุนจากกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาบ่องใช้ในการลงทุนทำขนมพื้นบ้าน เช่น ขนมวง ก๊วยทอด มันทอด นำมาจำหน่ายในพื้นที่ตลาดกาดซอกจำบ้านผาบ่อง ทุกวัน ศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วย

ก๊วยทอด , มันทอด

ขนมวง

นางละจิตร ดุจดตา

นางละจิตร ดุจดตา เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาบ่อง ได้มีรายได้เสริมหลังจากมีทุนจากกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาบ่องใช้ในการลงทุนทำกับข้าวพื้นบ้าน เช่น แกงส้มปลา ผักกูดจอบ ต้มแซบ และนำผลผลิตทางการเกษตรบางอย่าง เช่น น้ำอ้อยคั้นสด ผักสด นำมาจำหน่ายในพื้นที่ตลาดกาดซ็อกที่บ้านผาบ่อง ทุกวัน ศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วย

นางมณีวรรณ อินทวงศ์

นางมณีวรรณ อินทวงศ์ เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานชุมชนบ้านผาป้อง ได้มีรายได้เสริมหลังจากมีทุนจากกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาป้องใช้ในการลงทุนปลูกผักพื้นบ้าน เช่น ถั่วฝักยาว มะเขือพวง ผักกาด มะเขือส้ม ผักตำลึง แตงกวา นำมาจำหน่ายในพื้นที่ตลาดกาด ซ็อกจำบ้านผาป้อง ทุกวัน ศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วย

นางวิจิตรา เสรีชาติ

นางวิจิตรา เสรีชาติ เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาบ่อง ได้มีรายได้เสริมหลังจากมีทุนจากกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านผาบ่องใช้ในการลงทุนทอดข้างป่อง (มะละกอชุบแป้งทรงเครื่องแล้วนำไปทอด) นำมาจำหน่ายในพื้นที่ตลาดกาด ซ็อกจำบ้านผาบ่อง ทุกวัน ศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วย

นายพีรพัฒน์ วนาพาณิชย์

นายพีรพัฒน์ วนาพาณิชย์ เป็นเด็กวัยรุ่นในพื้นที่ชุมชนบ้านผาป้องอีกคนหนึ่ง ที่ได้มีความสนใจเรื่องพันธุ์ไก่ชน และการเลี้ยงไก่ชน โดยได้เข้าศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสายพันธุ์และวิธีการเลี้ยงดูไก่ชนจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนผาป้องมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันนายพีรพัฒน์ วนาพาณิชย์ ได้เลี้ยงไก่ชนเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว และมีกำไรจากการประกอบอาชีพเสริมในการเลี้ยงไก่ชนมาโดยตลอด เพราะมีนักเลงไก่ชนหรือผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับไก่ชนมาดูและขอซื้อไก่ชนของเขาในราคาที่สูงพอสมควร อีกทั้งในบางโอกาสไก่ชนของเขาก็ได้มีโอกาสได้แสดงฝีมือตามสนามประลองไก่ชนทั้งในและนอกพื้นที่เป็นประจำ

นายสายฟ้า (ไม่มีชื่อสกุล)

นายสายฟ้า (ไม่มีชื่อสกุล) เป็นเด็กวัยรุ่นในพื้นที่ชุมชนบ้านผาบ่องอีกคนหนึ่ง ที่ได้มีความสนใจเรื่องพันธุ์ไก่ชน และการเลี้ยงไก่ชน โดยได้เข้าศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสายพันธุ์และวิธีการเลี้ยงดูไก่ชนจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนผาบ่องมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันนายสายฟ้า (ไม่มีชื่อสกุล) ได้เลี้ยงไก่ชนเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว และมีกำไรจากการประกอบอาชีพเสริมในการเลี้ยงไก่ชนมาโดยตลอด เพราะมีนักเลงไก่ชนหรือผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับไก่ชนมาดูและขอซื้อไก่ชนของเขาในราคาที่สูงพอสมควร อีกทั้งในบางโอกาสไก่ชนของเขาก็ได้มีโอกาสได้แสดงฝีมือตามสนามประลองไก่ชนทั้งในและนอกพื้นที่เป็นประจำ

นายชัยรัตน์ ศรีบัณฑิต

นายชัยรัตน์ ศรีบัณฑิต เป็นเด็กวัยรุ่นในพื้นที่ชุมชนบ้านผาบ่องอีกคนหนึ่ง ที่ได้มีความสนใจเรื่องการเลี้ยงควายพันธุ์พื้นถิ่นที่มีคุณภาพ โดยได้เข้าศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสายพันธุ์และวิธีการเลี้ยงดูควายทั้งจากจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนผาบ่องและจากหน่วยงานต่างๆทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันนายชัยรัตน์ ศรีบัณฑิต ได้เลี้ยงควายเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว และมีกำไรจากการประกอบอาชีพเสริมในการเลี้ยงควายมาโดยตลอด เพราะมีเกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่หรือผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับควายมาดูและซื้อควายของเขาในราคาที่สูงพอสมควร สามารถเป็นอาชีพเสริมได้เป็นอย่างดี

นางชอง (ไม่มีชื่อสกุล)

นางชอง (ไม่มีชื่อสกุล) เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวโพดและถั่วลายเสือชุมชนผาบ่อง เพื่อจำหน่ายให้กับกลุ่มแปรรูปถั่วลายเสือและกลุ่มป๊อปคอร์นไทใหญ่ผาบ่องสำหรับจำหน่ายทั้งในและนอกพื้นที่ต่อไป ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

นางล้น (ไม่มีชื่อสกุล)

นางล้น (ไม่มีชื่อสกุล) เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวโพดและถั่วลายเสือชุมชนผาบ่อง เพื่อจำหน่ายให้กับกลุ่มแปรรูปถั่วลายเสือและกลุ่มป๊อปคอร์นไทใหญ่ผาบ่องสำหรับจำหน่ายทั้งในและนอกพื้นที่ต่อไป ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

นายมนต์ศักดิ์ มงคลศักดิ์เดชา

นายมนต์ศักดิ์ มงคลศักดิ์เดชา เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวโพดและถั่วลายเสือชุมชน ผาป้อง เพื่อจำหน่ายให้กับกลุ่มแปรรูปถั่วลายเสือและกลุ่มป๊อปคอร์นไทใหญ่ผาป้องสำหรับจำหน่ายทั้งในและนอกพื้นที่ต่อไป ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

นายชัยชาญ ประสมเพชร

นายชัยชาญ ประสมเพชร เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวโพดและถั่วลายเสือชุมชน ผาป้อง เพื่อจำหน่ายให้กับกลุ่มแปรรูปถั่วลายเสือและกลุ่มป๊อปคอร์นไทใหญ่ผาป้องสำหรับจำหน่ายทั้งในและนอกพื้นที่ต่อไป ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

นายคำ (ไม่มีชื่อสกุล)

นายคำ (ไม่มีชื่อสกุล) เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวโพดและถั่วลายเสือชุมชนผาบ่อง เพื่อจำหน่ายให้กับกลุ่มแปรรูปถั่วลายเสือและกลุ่มป๊อปคอร์นไทใหญ่ผาบ่องสำหรับจำหน่ายทั้งในและนอกพื้นที่ต่อไป ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

นายพงษ์ศักดิ์ คำใส

นายพงษ์ศักดิ์ คำใส เป็นสมาชิกกลุ่มปานซอยชุมชนผาบ่อง เริ่มสนใจการทำปานซอย เพราะเห็นว่าสามารถใช้ประกอบเป็นอาชีพเสริมได้ เนื่องจากการทำปานซอยสามารถทำในเวลาว่าง ทำให้มีรายได้หลังจากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินออมสำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสำรองไว้ใช้ยามเจ็บป่วย อีกทั้งยังสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมสืบสาน อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชนสืบไป

๔. การจัดสถานที่ของศูนย์เรียนรู้ฯ เป็นระเบียบ เรียบร้อย เอื้ออำนวยต่อการเข้าเยี่ยมชมหรือศึกษาเรียนรู้
พื้นที่และสถานที่โดยรอบพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการศึกษาดูงานตามฐาน

พื้นที่และสถานที่โดยรอบพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการศึกษาดูงานตามฐาน

ห้องประชุมที่พร้อมด้วยเครื่องเสียงและอุปกรณ์อำนวยความสะดวก

สถานที่สำหรับจอดรถไว้อำนวยความสะดวก

ห้องพักสำหรับบริการและอำนวยความสะดวก

อาหารที่หลากหลายทั้งที่ใช้วัตถุดิบจากในและนอกพื้นที่ไว้สำหรับบริการ

สะพานขาวกาฬพิสัย บ้านพาบอง
www.paiduaykan.com
www.facebook.com/paiduaykanrsvet

PAIDUAYKAN.COM
Share Information & Community

สถานที่สำหรับใช้พักผ่อนหย่อนใจและเก็บภาพตามความสนใจ

๕. การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไป และหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

๕.๑ ทำการถ่ายทอดองค์ความรู้และผลงาน ผ่านศูนย์การเรียนรู้และตามฐานกิจกรรม
ทั้ง ๑๑ ฐาน

๕.๒ ทำการถ่ายทอดองค์ความรู้ และกิจกรรม ผ่าน Facebook

- <https://www.facebook.com/Amornsritrakul>
- <https://www.facebook.com/MHSCRT>
- <https://www.facebook.com/watch>
- <https://www.facebook.com/ชุมชนผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน>

๕.๓ ทำการถ่ายทอดองค์ความรู้ และกิจกรรมผ่าน Youtube

- ช่อง Maehongson Creative
ตอน “รวมพลังชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง”
- ช่อง Maehongson Creative
ตอน “เยี่ยมชมชุมชนคุณธรรมบ้านผาบ่อง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน”
- ช่อง AmarinTV
ตอน “ตอนที่ ๖ ชุมชนผาบ่อง คปภ เพื่อชุมชนปี ๓”
- ช่อง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ตอน “เที่ยวชุมชนยลวิถี ตอนชุมชนบ้านผาบ่อง”
- ช่อง Maehongson Creative
ตอน “ชุมชนไทใหญ่ทาวนบ้านผาบ่อง ต่อยอดภูมิปัญญา ทำจองพาราสิ่รุ่ง”
- ช่อง Maehongson Creative
ตอน “บวร ON Tour ชุมชนคุณธรรมผาบ่อง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”
- ช่อง Maehongson Creative
ตอน “ตามรอย ปอยส่างลอง @ บ้านผาบ่อง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”
- ช่อง AmarinTV
ตอน “ชื่นใจไทยแลนด์/รังสรรค์แผนที่สุดครีเอท ชุมชนบ้านผาบ่อง
- ช่อง GSB Society
ตอน ชุมชนบ้านผาบ่อง จังหวัดแม่ฮ่องสอน / ธนาการภูมิปัญญา

๕.๔ ทำการถ่ายทอดองค์ความรู้ และกิจกรรมผ่าน เว็บไซต์

- <https://www.paiduaykan.com/travel>
ในหัวข้อ (เรื่องชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง)
- <https://www.chiangmainews.co.th>
ในหัวข้อ (เรื่องรวมพลังชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง)
ในหัวข้อ (เรื่อง “ผาบ่อง” ช่องทางก้าวสู่สุข ตามศาสตร์พระราชา)
ในหัวข้อ (เรื่องบ้านผาบ่องเมืองสามหมอก ๑๐ สุดยอดชุมชนต้นแบบ)

- <https://www.paiduaykan.com/travel>
ในหัวข้อ (เรื่อง “สะพานข้าว ๙ ก้าวเพื่อสุข” บ้านผาบ่อง)
- <https://siamrath.co.th>
ในหัวข้อ (เรื่อง ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)
- <https://www.m-culture.go.th>
ในหัวข้อ (เรื่องชุมชนบ้านผาบ่องชุมชนคุณธรรมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง)
- <https://spm.thaigov.go.th/CRTPRS>
ในหัวข้อ (เรื่องนายกรัฐมนตรืตรวจเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ฯ เศรษฐกิจพอเพียง)
- <http://www.maehongson.go.th>
ในหัวข้อ (เรื่องเปิดงานเที่ยวชุมชนคุณธรรมฯ บ้านผาบ่อง)

๕.๕ การถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร สถานีวิทยุกระจายเสียง เช่น

- รายการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
(ช่อง ไทยรัฐทีวี ช่อง ๓๒ HD)
- รายการ คปภ เพื่อชุมชนปี ๓ ตอนที่ ๖
(ช่อง อมรินทร์ทีวี AMARIN ๓๔ HD)
- รายการ เบรี่ยวปากเซคอิน ชุมชนผาบ่อง
(ช่อง อมรินทร์ทีวี AMARIN ๓๔ HD)
- รายการ ชื่นใจไทยแลนด์ ชุมชนบ้านผาบ่อง
(ช่อง อมรินทร์ทีวี AMARIN ๓๔ HD)
- รายการ ตะลอนข่าวเช้านี้ เทียววิถีไทใหญ่
(ช่อง อมรินทร์ทีวี AMARIN ๓๔ HD)

ภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไปและหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

ไปด้วยกันท่องเที่ยว

- เที่ยวภาคกลาง
- เที่ยวภาคตะวันออก
- เที่ยวภาคอีสาน
- เที่ยวภาคเหนือ
- เที่ยวภาคใต้
- ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยว
- รวมเที่ยว
- รวมเรื่องเด่น
- วีรกรรม
- วันเดียวเที่ยวใกล้กรุง
- ไปด้วยกันเที่ยวทั่วโลก

ไปด้วยกันท่องเที่ยว รวมทุกเรื่องเที่ยว

เที่ยว "สะพานข้าว ๙ ก้าวเพื่อสุข" บ้านผาบ่อง

22 September 2017 | เข้าชม 54,790 ครั้ง

Facebook
Twitter
Line

บ้านผาบ่อง ตั้งอยู่ที่ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนประมาณ 4 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 15 นาที บ้านผาบ่อง เป็นชุมชนเล็กๆ ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับประเพณีและวัฒนธรรมของชนเผ่า ซึ่งส่วนใหญ่ ชาวบ้าน คือ ชาวไตหรือไทใหญ่และชาวปกากะญอ ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียวมานานนับร้อยปี ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงศิลปะพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ อย่างประเพณีบอยสาบลองหรือบวชลูกแก้ว บ้านผาบ่อง สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งแบบเช่าไปเย็นกลับ หรือค้างคืนโดยทางชุมชนมีที่พักให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสบรรยากาศของการท่องเที่ยวที่อบอุ่น โดยมีจุดท่องเที่ยวต่างๆ ภายในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง จุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจเมื่อมาเที่ยวบ้านผาบ่อง คือ สะพานข้าว ก้าวเพื่อสุข สะพานไม้ไผ่ทอดยาวกลางทุ่งข้าวโอบล้อมไปด้วยชุมชนชาวดั้งเดิมด้วยบรรยากาศที่แสนบริสุทธิ์และความเป็นธรรมชาติ

วันเสาร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๔

สยามทีวี

[Facebook](#)
[Twitter](#)
[YouTube](#)

หน้าเริ่ม ราชสำนัก การเมือง • อาชญากรรม ต่างประเทศ ภูมิภาค • กีฬา เศรษฐกิจ • เทคโนโลยี การศึกษา ทั่วไป เกษตร

สถานี • ททบ. ๕ • ททบ. ๖ • ททบ. ๗ • ททบ. ๘ • ททบ. ๙ • ททบ. ๑๐ • ททบ. ๑๑ • ททบ. ๑๒ • ททบ. ๑๓ • ททบ. ๑๔ • ททบ. ๑๕ • ททบ. ๑๖ • ททบ. ๑๗ • ททบ. ๑๘ • ททบ. ๑๙ • ททบ. ๒๐ • ททบ. ๒๑ • ททบ. ๒๒ • ททบ. ๒๓ • ททบ. ๒๔ • ททบ. ๒๕ • ททบ. ๒๖ • ททบ. ๒๗ • ททบ. ๒๘ • ททบ. ๒๙ • ททบ. ๓๐ • ททบ. ๓๑ • ททบ. ๓๒ • ททบ. ๓๓ • ททบ. ๓๔ • ททบ. ๓๕ • ททบ. ๓๖ • ททบ. ๓๗ • ททบ. ๓๘ • ททบ. ๓๙ • ททบ. ๔๐ • ททบ. ๔๑ • ททบ. ๔๒ • ททบ. ๔๓ • ททบ. ๔๔ • ททบ. ๔๕ • ททบ. ๔๖ • ททบ. ๔๗ • ททบ. ๔๘ • ททบ. ๔๙ • ททบ. ๕๐

ADVERTISEMENT

ออกเดินทาง

TOYOTA BUZZ

ไปกับมุมมองใหม่

กต 1268

ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านผาบ่อง จัดงาน "สืบหุงจ๋าม สานวิถีไต โฮมใจให้ลู่อัจฉี"

[View](#)
[Share](#)
[Like](#)

๑ สยามทีวีออนไลน์ ๑7 พฤษภาคม 2562 11:19 น. ภูมิภาค

ADVERTISEMENT

ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านผาบ่อง จัดงาน "สืบหุงจ๋าม สานวิถีไต โฮมใจให้ลู่อัจฉี" เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เมื่อวานนี้ (16 พ.ค.62) ณ บ้านผาบ่อง ตำบลผาบ่อง หมู่ที่ 1 ต.ผาบ่อง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน นายพงษ์พิรุฑ์ ชูชื่น นายอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน กล่าวต้อนรับผู้มาร่วมงาน "สืบหุงจ๋าม สานวิถีไต โฮมใจให้ลู่อัจฉี" ภายใต้โครงการส่งเสริมสนับสนุน การฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัด และกลุ่มจังหวัดประจำปีงบประมาณ 2562 โดยการสนับสนุนของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนบ้านผาบ่อง จัดขึ้น

ต่อจากนั้น นางศรีวิทย์ ธรรมายอดดี นักวิชาการชำนาญการพิเศษ ภัชชาธารการแทน วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวรายงานวัตถุประสงค์โครงการต่อ สิริรัฐ ชุมอุปการ ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประธานในพิธีเปิดงาน

ภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไปและหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

The screenshot shows the Chiang Mai News website. At the top, there is a navigation bar with the site's name 'เชียงใหม่ นิวส์' and 'CHIANG MAI NEWS'. Below the navigation bar is a large advertisement for a real estate project named 'บ้านผาป้องเมืองสามหมอก' (Ban Pha Pong Muang Sam Mook). The ad features a tiger mascot and text indicating a 1.5% interest rate and a 1% discount. To the right of the main article is a yellow advertisement for 'Bangkok Furniture EXPO' held from February 12-20, 2025, at the Impact Center in Bangkok.

The screenshot shows the website of the Thai Prime Minister's Office (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี). The main article is titled 'นายกรัฐมนตรีตรวจเยี่ยมชุมชนต้นแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง' (Prime Minister inspects model community learning centers). The article includes a photograph of the Prime Minister, Prayut Chan-o-cha, standing with a group of children in traditional attire. The text below the photo provides details of the visit on January 17, 2025, to a community learning center in Chiang Mai, highlighting the government's commitment to promoting the Sufficiency Economy Philosophy.

ภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไปและหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

ไปเดินสะพานข้าว ๙ ก้าวเพื่อสุขกัน จ.แม่ฮ่องสอน

สยามรัฐ

อัปเดต 04 ม.ค. เวลา 07.40 น. • เผยแพร่ 04 ม.ค. เวลา 07.40 น. • สยามรัฐออนไลน์

ติดตาม

ลานบ้านกลางเมือง / นุรพา โชติช่วง: รมีปีใหม่ 2565 ด้วยการชวนไปเดินสะพานข้าว ๙ ก้าว เพื่อสุข ที่ชุมชนบ้านผาบ่อง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากข้อมูลสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน กระทรวงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านผาบ่องประกอบ

กระทรวงวัฒนธรรม
MINISTRY OF CULTURE

ศูนย์ข่าว วร. บริการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คลังหนังสือ เว็บไซต์หน่วยงาน ติดต่อเรา

สำนักงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
ศิลปวัฒนธรรม สืบสานและสร้างสรรค์

หน้าหลัก / ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง / แม่ฮ่องสอน

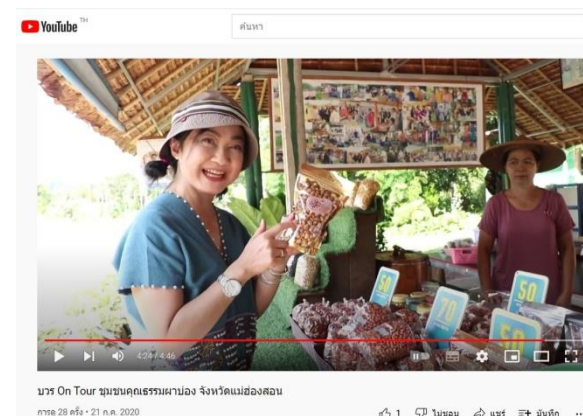
วันที่ ๐๗/๑๑/๒๕๖๕

ชุมชนบ้านผาบ่อง ชุมชนคุณธรรมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอน

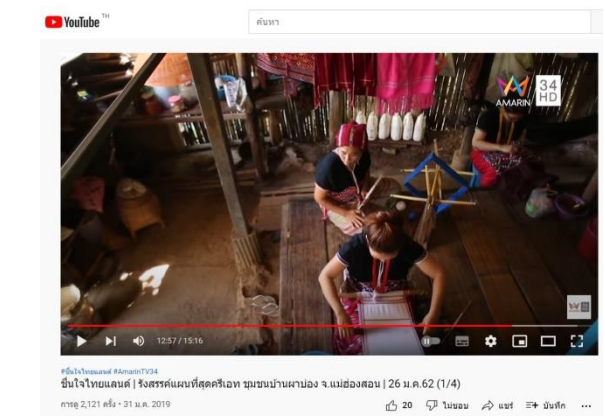
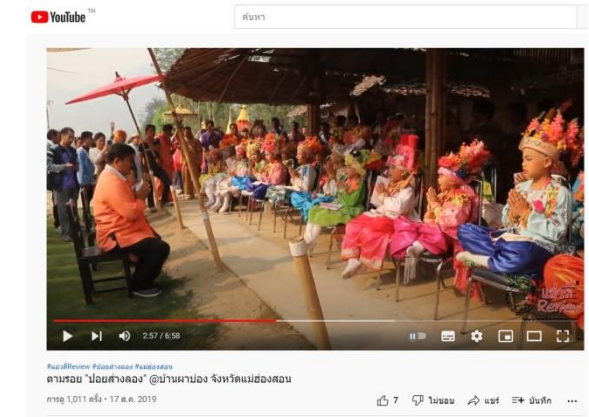
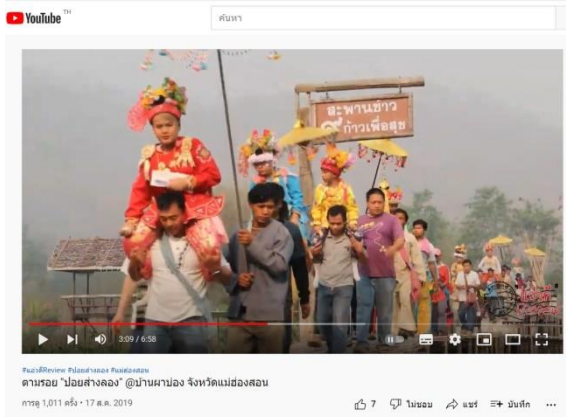
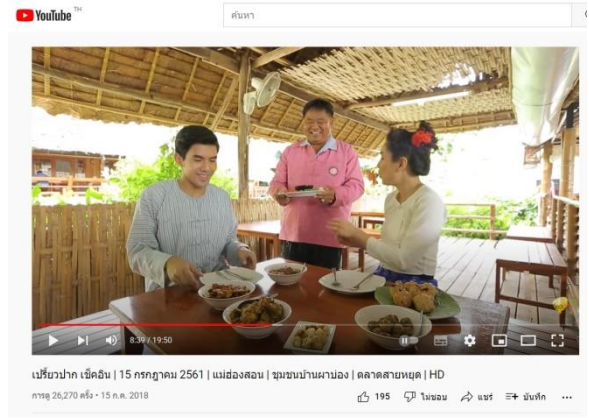
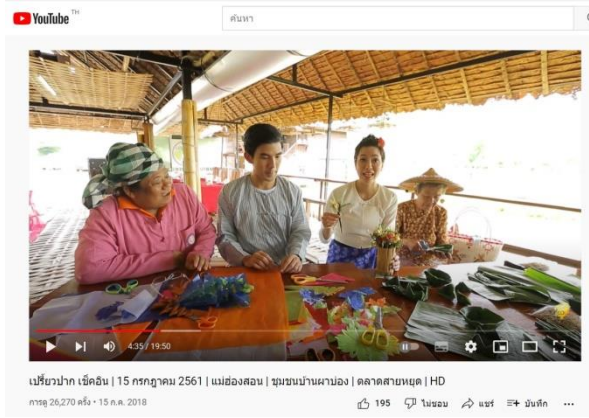

ชุมชนบ้านผาบ่อง ชุมชนคุณธรรมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม อย่างเช่น ชุมชนบ้านผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่นี่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่นำเสนอวิถีชีวิต ประเพณีดั้งเดิม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ที่มีความสนใจ และเดินทางมาท่องเที่ยว

ภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไปและหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

ภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไปและหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

ภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไปและหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

